

ارزیابی عوامل اجتماعی زمینه ساز طلاق عاطفی در میان کارکنان زن شرکت بهره برداری نفت گچساران

شهدخت آزادی¹، سوسن سهامی²، زهرا قهرمانی³، گلناز قلی پور⁴

چکیده

در حالی که امروزه بیشتر ازدواج‌ها با عشق صورت می‌گیرد و هر دو طرف قصد دارند به یکدیگر و تعهداتشان در مقابل هم احترام بگذارند، اما در طول زمان مسائلی پیش می‌آید که می‌تواند به جدایی، یا یک زندگی مشترک بدون احساس، عشق و همراهی منجر شود. علی‌رغم کوشش‌های همسران - بسیاری از پیوندهای زناشویی عاشقانه به طلاق رسمی و برای نرسیدن به مرحله جدایی رسمی و بیشتر به خاطر وجود بچه‌ها درصد بالایی از مابقی نیز به طلاق عاطفی منتهی می‌شود.

تحقیق حاضر با هدف ارزیابی عوامل مؤثر بر طلاق عاطفی در میان کارکنان زن شرکت بهره برداری نفت گچساران انجام گرفته است.

روش این تحقیق به شیوه پیمایش اجتماعی است. جامعه آماری این پژوهش، کارکنان زن صنعت نفت ساکن شهرستان گچساران بوده است بطوری که تعداد کل آنها حدود 300 نفر می‌باشد. تعداد حجم نمونه 100 نفر انتخاب شده است. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه مقیاس درجه بندی لیکرت (Likert) در طیف پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است. آماره‌های استخراجی از طریق نرم افزار آماری (spss) و آزمون

1. کارشناس ارشد روانشناسی، مربی و مدیر گروه علوم تربیتی و عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران. نشانی نویسنده مسئول: استان کهگیلویه و بویر احمد، شهرستان گچساران، 108 دستگاه منازل توسعه مسکن فاز اول کوچه اول درب 4. کد پستی: 75817-18188. شماره منزل: 0742-2229365. شماره همراه: 09177233896

E-mail:shahdokht+ azadi @ yahoo.com

2. دکترا جامعه‌شناسی، استادیار و عضو هیأت علمی مرودشت و مدرس دانشگاه آزاد گچساران.

3. دانشجوی کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی، پژوهشگر دانشگاه آزاد گچساران.

4. کارشناس ارشد جمعیت‌شناسی، مدرس دانشگاه آزاد واحد گچساران.

همبستگی پیرسون تحلیل واریانس (در بعضی متغیرها) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند.

بر اساس یافته های تحقیق، فرضیه های پوشش و ظاهر نا آراسته همسر، عدم رضایت جنسی، رسیدگی بیش از حد همسر به فرزند تأیید و فرضیه های عدم پایبندی به ارزش های دینی، عدم بهداشت فردی، میزان ساعات کاری رد شدند.*

واژگان کلیدی: ازدواج- طلاق عاطفی- عوامل اجتماعی- مسائل جنسی- کارکنان زن.

مقدمه

از بدو پیدایش انسان بر روی کره زمین همواره زنان و مردان با تشکیل کانونی به نام خانواده عمری را در کنار هم گذارنده و فرزندانی در دامن پر مهر خود پرورش داده و از این جهان رخت بر بسته اند. شاید در یک تقسیم بندی کلی زندگی انسان را به بخش اساسی شامل دوران مجردی و متاهلی تقسیم کرد. ازدواج مرز جدا کننده مجردی از متاهلی است. اگر ازدواج را قرار دادی بین دو شخص برای زندگی مشترک بدانیم این قرارداد همواره دایمی نیست و گاهی بنا به دلایلی فسخ می شود. جریان فسخ قرارداد بین یک زوج را اصطلاحاً طلاق می گویند.

وضعیت خانواده، چگونگی روابط بین اعضای خانواده و انحلال و فروپاشی آن از یکسو بازتاب شرایط اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است و خانواده به عنوان یکی از اجزای نظام اجتماعی و دارا بودن ویژگیهای یک نهاد اجتماعی، از تأثیر پذیری متقابل برخوردار است و از سوی دیگر معلول عوامل درونی در خانواده (سطح خرد) و کیفیت و چگونگی آن می باشد. بدین لحاظ جهت تبیین جامعه شناختی پدیده طلاق از نظریات خرد و کلان استفاده شده است تا چرایی و چگونگی این مسئله تبیین گردد.

* . مقاله حاضر بر اساس گزارش نهایی طرح مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران تحت عنوان ((ارزیابی عوامل مؤثر بر طلاق عاطفی در میان کارکنان زن شرکت بهره برداری نفت گچساران)) در سال 1388 انجام یافته است: تدوین و ارائه گردیده است.

در طلاق عاطفی، طرفین هیچ گونه عشق و علاقه و صمیمیتی نسبت به یکدیگر نداشته و از مجاورت با یکدیگر هیچگونه لذتی کسب نمی نمایند. علیرغم این عدم عشق و علاقه به زندگی با یکدیگر تن داده اند و جدا نمی شوند (1).

طلاق عاطفی مهمترین عامل از هم گیسختگی ساختار بنیادی ترین بخش جامعه، یعنی خانواده است.

در تاریخ آمده است که ازدواج و طلاق با هم به دنیا آمده، هر دو از قدیم بوده و هر دو برای بشر ضروری و لازم اند.

از این رو در تواریخ ملل قدیم یونان و ایران باستان و قوانین حمورابی مساله طلاق وجود داشته و غالباً نیز طلاق دهنده مرد بوده و زن را در آن اختیاری نبوده است (2).

متفکران و جامعه شناسان، طلاق عاطفی را یکی از آسیب های اجتماعی به شمار آورده، بالا رفتن میزان آن را نشانه ی بارز اختلال در اصول اخلاقی و به هم خوردن آرامش خانوادگی و در مجموع دگرگونی در هنجارهای اجتماعی محسوب می دارند (2).

اگر در گذشته درباره طلاق عاطفی و عواقب و پیامد های آن کمتر سخن رفته شاید یکی از دلایل این باشد که تعداد موارد طلاق عاطفی به اندازه ی امروز نبوده است.

زندگی اجتماعی امروز طوری شکل گرفته که بیش از پیش موجبات جدایی و تفرقه و از هم گسستن پیوند های خانوادگی را فراهم آورده است³ (3). در هر حال مسأله ی حائز اهمیت این است که طلاق عاطفی مهم ترین تهدید علیه بنیان خانواده به شمار می رود و شناخت عوامل مؤثر و متأثر از آن اولویت ها به شمار می آید.

از طرف دیگر وجدان جمعی یکی از مهمترین ضمانتهای تحقق اهداف و ارزشهای جامعه است. شخص یا اشخاص می توانند هنجارهای جامعه را تحقیر کنند، اما در برابر وجدان جمعی جز اطاعت راهی ندارند. به اعتقاد دورکیم هر چقدر وجدان جمعی قوی باشد، خشم عمومی در مقابل هنجارشکنی حادثتر است. با ضعیف شدن وجدان جمعی، ارزشهای منفی منتسب به طلاق کاهش می یابد و جامعه مطلقه ها را به عنوان مطرودین اجتماعی تلقی نمی کند و بدین ترتیب بر میزان طلاق افزوده می شود. به عبارت دیگر جامعه ای که طلاق را پدیده ای عادی و طبیعی می داند، رواج آن را نیز موجب خواهد شد، بر عکس آنجا که طلاق منفور، زشت و ضد ارزش محسوب می شود، خواه ناخواه از کمیت آن کاسته می

شود. طلاق و تعدد آن در جامعه کنونی نوعی تساهل را نسبت به آن ایجاد می کند که از قبح آن می کاهد و به تبع آن، انسانها در برخورد با اولین مشکل به طلاق می اندیشند. از سوی دیگر در قرن حاضر این گرایش وجود دارد که طلاق را بیش از آنکه پدیده ای اجتماعی بدانند، آن را امری حقوقی تلقی کنند، این نگرش می تواند موجب افزایش آمار طلاق شود.

لذا مطالعه پیرامون این معضل اجتماعی از اهمیت بسیاری برخوردار است و خانواده ها و مسئولین امر باید برنامه های صحیح و حساب شده ای برای کاهش وقوع عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی اتخاذ کنند زیرا هرگونه خللی که در انسجام خانواده وارد گردد، آثار نابهنجار آن را در جامعه شاهد خواهیم بود.

هدف کلی این مطالعه شناخت عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی در میان کارکنان زن شرکت نفت گچساران بوده است.

اهمیت و ضرورت تحقیق

در تمام زندگی های زن و شوهری اختلافاتی از کوچک تا بزرگ وجود دارد که بعضی از این اختلافات هر چند کوچک متأسفانه به طلاق ختم می شود. بیشتر اوقات ویژگی های فردی باعث اختلاف می شوند و گاهی هیچ کدام از طرفین حاضر نیست که به خاطر حفظ بنیان خانواده خود را تغییر بدهد، پس داستان ادامه پیدا می کند و منجر به کشته شدن عشق شده و جدایی به دنبال دارد. از آنجا که خانواده به عنوان کوچک ترین نهاد اجتماعی، آسیب پذیرترین گروه در برابر آسیب های اجتماعی است به طوری که اکثر مشکلات و آسیب ها ابتدا در خانواده ها بروز پیدا می کند و در صورت عدم پیشگیری و برخورد نا صحیح با آنها، به درون جامعه نیز رسوخ می کند و در این شرایط دشوار دیگر نمی توان به راحتی مشکلات و آسیب ها را کنترل کرد. با توجه به شرایط امروز جامعه، چنانچه نتوانیم پایه های خانواده را محکم و استوار بنا کنیم در این صورت شاهد بروز آسیب در خانواده ها خواهیم بود امروزه انواع مختلف خشونت های خانگی، اعتیاد، طلاق و جدایی عاطفی و... از جمله معضلاتی است که سلامت خانواده ها را به مخاطره می اندازد. لذا مطالعه پیرامون این معضل اجتماعی از اهمیت بسیاری برخوردار است و خانواده ها و مسئولین امر باید

برنامه های صحیح و حساب شده ای برای کاهش وقوع طلاق عاطفی اتخاذ کنند زیرا هرگونه خللی که در انسجام خانواده وارد گردد، آثار نابهنجار آن را در جامعه شاهد خواهیم بود. این پژوهش بر آن است که علاوه بر شناخت عوامل مؤثر بر وقوع طلاق عاطفی، با شناخت مشکلات ناشی از بروز آن نیز بتواند راه حل های پسنديده ای را عرضه نماید و از معضلات خانواده و جامعه برای تربیت فرزندان بکاهد.

گاه بین زن و شوهر تضادی ایجاد می شود و هر یک برای احراز منزلت خود و رسیدن به اهداف خویش، از طریق توسل به امکانات مالی، فرهنگی و... قصد تسلط بر دیگری را دارد. تداوم این وضعیت، تنش و کشمکش بین زوجین را افزایش داده و در نهایت منجر به جدایی و طلاق آنها می شود. در چند دهه اخیر با تغییرات اجتماعی و تقابل سنت و مدرنیته، درخواست نفوذ و کنترل هر یک از زوجین بر سرنوشت خود و خانواده افزایش یافته و این وضعیت، یکی از عوامل مؤثر در ایجاد اختلاف و جدل در خانواده بوده است. از یک سو آشنایی بانوان با جایگاه حقوقی خویش، کسب استقلال اقتصادی، درخواست دخالت در امور خانواده و توزیع مساوی قدرت (البته در برخی موارد جهت تغییر قدرت به سمت قدرت زنانه بوده است) و از سوی دیگر عدم پذیرش و درک مردان از شرایط جدید و ناآگاهی آنها از حقوق و تکالیف متقابل زوجین، موجب اختلافات و تعارضات شدید در خانواده شده است. همچنین با پیشرفت اقتصادی - اجتماعی، گسترش رسانه ها و آموزش بیشتر، زنان از فرهنگ سنتی فاصله گرفته اند و این امر باعث شده است تا آنها کمتر نقشهای سنتی را بپذیرند و یا در صورت پذیرش آنها ارزیابی منفی نسبت به نقش خود داشته باشند و این باعث نارضایتی از زندگی می شود.

مروری بر پژوهش های پیشین

بنی جمالی و همکاران (4) در پژوهشی با عنوان ((ریشه یابی علل از هم پاشیدگی خانواده ها در رابطه با ویژگیهای روانی، اجتماعی دختران و پسران قبل از ازدواج)) به بررسی خصوصیات فرهنگی و شخصیتی زوجین با حجم 200 نفر پرداخته اند و نتیجه گرفته اند 1- کمی سن جوانان به هنگام ازدواج، فقر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کم بودن سواد، پایین بودن سطح شغلی، دخالت بی مورد اطرافیان از عوامل تهدید کننده

زندگی مشترک زوجین بودند. 2- تشابه نظرات زوجین به عنوان عامل تداوم بخش زندگی مشترک شناخته شد. 3- وجود بیماریهای جسمی، روانی و اختلافات رفتاری اعلام نشده از سوی همسران و خانواده های آنها عامل سستی روابط بین زوجین تلقی شد. 4- حصول شناخت از خصوصیات یکدیگر قبل از ازدواج به عنوان عامل تداوم بخش زندگی شناخته شد.

بهراری و صابری (5) در پژوهشی تحت عنوان ((مقایسه عملکرد خانوادگی زوجهای در حال طلاق ارجاعی به سازمان پزشکی قانونی و زوجهای غیر مطلقه)) با هدف آگاهی از تأثیر نقش خانواده در بقای زندگی مشترک به این نتیجه رسیدند که عملکرد خانواده نقش بسزایی در وقوع طلاق دارد. مدت زمان بیشتر ازدواج، لزوماً ضامن بقای زندگی مشترک نیست بلکه تحصیلات نقش مؤثری در حفظ بقای خانوادگی دارد و چنانچه عملکرد خانوادگی زوج در چهار بعد به ویژه ابعاد حل مشکل، ارتباط، مشارکت عاطفی و کارایی عمومی مختل شود امکان فروپاشی زندگی مشترک بیشتر می شود. روش مطالعه این پژوهش توصیفی و مقایسه ای و ابزارهای مورد استفاده مصاحبه روانپزشکی، پرسشنامه بوده است.

قهرمانی (6) در پژوهش خود تحت عنوان ((بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر طلاق سرد در میان پزشکان و پرستاران شهرستان گچساران)) که با روش پیمایش صورت گرفته بود به این نتیجه رسید که متغیرهای اختلاف سن زوجین، اختلاف تحصیلات زوجین، چگونگی نحوه انتخاب همسر، اثر شکستهای عاطفی قبل از ازدواج، ظاهر همسر، تعداد فرزندان، رسیدگی یکی از زوجین به فرزندان، تعلق داشتن زوجین، اثر شغل، ساعات کاری زوجین، فیلم سکس و شبکه ماهواره، اطلاعات جنسی زوجین، ویژگی های اخلاقی شخصیتی زوجین، قومیت زوجین می توانند رابطه متقابلی با طلاق سرد در نمونه مورد نظر دارند.

پور افکاری و گرد افشاری (7) تحقیقی با عنوان ((بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر وقوع طلاق در شهرستان بندر عباس)) به انجام رسانیده اند روش مورد پژوهش پیمایش و با ابزار پرسشنامه بوده است. جامعه آماری افراد طلاق گرفته و همچنین مراجعین برای طلاق بوده اند که 300 نفر با فرمول کوکران انتخاب شدند. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان

دهنده این بود که بیکاری، اعتیاد، مهاجرت، پایگاه اقتصادی- اجتماعی پایین بر طلاق تأثیر گذار است..

فروتن و میلانی (8) در پژوهشی تحت عنوان ((بررسی شیوع اختلالات جنسی در متقاضیان طلاق مراجعه کننده به مجتمع قضایی خانواده 1 و 2 شهر تهران)) که بر روی 400 متقاضی طلاق صورت گرفته بود به نتایج زیر دست یافتند. 1- 66/7 درصد از مردان و 68/3 درصد از زنان از زندگی جنسی با همسران خود رضایت نداشتند و همچنین میزان عملکرد جنسی زنان نسبت به مردان پایین تر است. و این عدم رضایت از مسائل جنسی با طلاق رابطه مثبت و معنا دار دارد.

نریمان وند (9) در مورد بررسی شیوع طلاق عاطفی بین همسران افراد معتاد و ارائه راهکارهای درمانی راجع به آن پژوهشی در مرکز بازتوانی بهزیستی کرج به انجام رساند که هدف آن را بررسی تأثیر اعتیاد بر طلاق عاطفی دانست.

نتایج تحقیق با ضریب اطمینان 99 درصد نشان داد که تفاوت معناداری بین میانگین شیوع طلاق عاطفی بین همسران و مردان معتاد وجود دارد اما به دلایلی مانند نداشتن حمایت خانوادگی ، وجود فرزند و کمبود اعتماد بنفس اقدام به جدائی نمی کنند.

روش شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نوع کاربردی و از لحاظ روش تحقیق، ((توصیفی)) و از نوع ((پیمایشی)) است. لیکن از طریق تحلیل های استنباطی به بررسی تایید یا رد فرضیاد پرداخته ایم زیرا هدف آن توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات یک موقعیت یا موضوع است (10).

در این روش ما در پی آن نیستیم که به شیوه تحقیقات تجربی، به دست کاری عوامل و متغیرها بپردازیم یا برای وقوع رویدادها شرایطی ایجاد کنیم، بلکه می خواهیم به توصیف، یا تحلیل روابط بین متغیرها بپردازیم. در این تحقیق، عوامل مؤثر بر طلاق عاطفی متغیر وابسته و کارکنان زن شرکت نفت گچساران متغیر مستقل می باشد.

ابزار اندازه گیری (سنجش)

در این تحقیق با توجه به شرایط جامعه آماری (کارکنان زن شاغل در شرکت نفت گچساران) اطلاعات پیمایشی از روش (پیمایشی) پرسشنامه به عنوان مناسب ترین تکنیک جمع آوری داده ها انتخاب گردید. تعداد سوالات پرسشنامه 20 سوال می باشد که معرف تمامی فرضیات تحقیق می باشد و در طیف لیکرت با گزینه های کاملاً موافق . موافق. بی نظر. مخالف و کاملاً مخالف قرار گرفته است.

نمونه آماری

حجم نمونه که معرف جامعه آماری است با توجه به جدول مورگان و کرجسی (1995) در این پژوهش 100 نفر با ضریب اطمینان 95٪ درصد بدست آمد (11).

روش نمونه گیری

روش نمونه گیری به صورت تصادفی می باشد این روش بهترین روش برای انجام تحقیقات پیمایشی است زیرا همه اعضای جامعه آماری شانس مساوی جهت انتخاب دارند.

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته (معلول) که منظور از آن، همان متغیرهایی است که در جریان یک تحقیق، متأثر از متغیر یا متغیرهای دیگرند در این پژوهش « طلاق عاطفی» می باشد. متغیر مستقل که منظور متغیرهایی است که بر دیگر متغیرها تاثیر گذارند (علت ها) در اینجا شامل ساعات کاری، مسائل جنسی، پوشش و ظاهر ناآراسته همسر، رسیدگی بیش از حد همسر به فرزند و عدم بهداشت فردی زوجین می باشند.

تعاریف متغیرها

جنس: آن گونه که در زبان عامیانه به کار می رود، مبهم است، به طوری که هم به گروهی از افراد و هم به کارهایی که افراد به آنها دست می زنند اطلاق می گردد- مانند هنگامی که این واژه در عباراتی مانند ' آمیزش جنسی' به کار می رود. می توانیم جنس را

به معنای تفاوت‌های زیست‌شناختی و کالبد شناختی میان زنان و مردان از فعالیت جنسی متمایز کنیم (12).

بیوشیمی جنسی

بیوشیمی جنسی را از یک لحاظ بسیار سخت می‌توان تعریف کرد. بدین معنی که یا آن را احساس می‌کنید و یا آن را احساس نمی‌کنید.

یک تعریف بیوشیمی جنسی، رزناس می‌باشد. بدین معنی که شما به همسرتان رزناس می‌کنید. در فرهنگ لغت چنین آمده است:

نیروی متناوبی را که با فرکانس مشابه ارتعاشات آزاد یک جسم به آن وارد کنیم، ارتعاشات پر انرژی تری حاصل شده که آن را رزناس می‌نامند.

گرچه رزناس اغلب به یک ویژگی صوت اشاره دارد، اما قاعده‌ای که در خود رزناس امواج صوتی صدق می‌کند، درباره انسانها نیز صادق است. به عبارت ساده‌تر، هنگامی که جسمی با فرکانس مشخص در تماس با جسمی دیگر (که در این مورد یک شخص می‌باشد) و یا فرکانس مشابه قرار می‌گیرد، ارتعاشات پر انرژی تولید شده بین آن دو جسم رزناس نامیده می‌شود. این رزناس را به طرق مختلف می‌توان تجربه کرد که یکی از آنها جاذبه جنسی است. ناگفته پیداست که جاذبه جنسی احساسی جزء یک ارتعاش پر انرژی و پر قدرت نیز نیست! و این همان تعریف انرژی جنسی می‌باشد (13).

یک تجربه کامل حسی است که مغز و هم جسم را درگیر می‌کند و فقط به فعالیت دستگاه تناسلی خلاصه نمی‌شود و در تمامی آنچه از آن به عنوان انسان نام می‌بریم تجلی می‌یابد و ارزش‌ها، نگرش‌ها، رفتار، ظاهر فیزیکی، باورها، عواطف، علایق، جنبه‌های روحانی انسان و شخصیت و نیز طریق اجتماعی شدن ما را در بر می‌گیرد (14).

رضایت جنسی: قضاوت و تحلیل هر فرد از رفتار جنسی خود که آن را لذت بخش تصور می‌کند (15).

در سایت دائرة المعارف NI-M عمل جنسی ارتباط تناسلی مرد و زن با هدف تولید مثل و کسب لذت جنسی تعریف شده است و در واقع هدف اول در رابطه جنسی تولید مثل و پس از آن کسب لذت است. تمایلات جنسی با تشریح فیزیولوژی، روانشناسی و

محیط فرهنگی که شخص در آن زندگی می کند، همچنین روابط او با دیگران و تجارب رشدی در طول زندگی تعیین می شود.

ارزشیابی بهداشت فردی در انسان

که شامل بهداشت پوست ، مو، دهان و دندان، چشم، گوش، دستگاه تنفس، دستگاه گوارش، دستگاه گردش خون، دستگاه ادراری، دستگاه تناسلی، دستگاه حرکتی، دستگاه عصبی است. برای داشتن بهداشت خوب هر کس بایستی به مقیاسات زیر توجه نموده و در مورد هر یک رعایت اصول مربوطه را بنماید:

1 - نظافت و بهداشت اعضای بدن

2 - تغذیه و بهداشت مواد غذایی

3 - خواب و استراحت

4 - ورزش و تفریح

5 - عدم اعتیاد به مخدرات و محرکات

6 - مراقبت های پزشکی

7 - توجه کافی به مسایل بهداشت روانی (16).

شاخص سازی طلاق عاطفی

زوجین جسمانی در کنار هم ،عاطفی جدا از یکدیگر

جمع تنها در خانه

وجود ارتباط بدون علاقه

سرد بودن در روابط جنسی

توجه زیاد یکی از زوجین به فرزند و بی توجهی به همسر

نبود احترام، گذشت در روابط زوجین

یافته های تحقیق:

در این پژوهش از تعداد نمونه آماری 100 نفری زنان مورد بررسی یافته های

استنباطی زیر بدست آمده است:

جدول شماره 1: آزمون آمار یارتباط بین متغیرهای مورد بررسی با طلاق عاطفی

متغیر	همبستگی (r)	سطح معناداری (P/value)	تعداد (N)
رسیدگی بیش از حد همسر به فرزند و عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی	.98	.005	100
میزان ساعات کاری و عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی	-.124	0/051	100
بین عدم پایبندی به ارزش های دینی و عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی	-0/73	.119	100
عدم رضایت جنسی و عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی	.511	0/002	100
پوشش و ظاهر نا آراسته همسر و عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی	.832	0/001	100
عدم بهداشت فردی و عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی	-107	0/006	100

مقدار سطح معنی داری طبق قانون $P \leq 0/05$. P دال بر تایید فرضیه است. مقدار همبستگی محاسبه شده میان رسیدگی بیش از حد همسر به فرزند و طلاق عاطفی (0.98) درصد است که این مقدار از نظر آماری بین اعداد $+1$ و 0 و -1 در نوسان است هر چه مقدار r به عدد $+1$ نزدیکتر شود همبستگی قویتر، عدد صفر همبستگی اش خنثی و عدد -1 همبستگی اش معکوس یا به عبارتی همبستگی ندارد. در این پژوهش به این معنی است که با 95٪ احتمال یعنی هر چه یکی از زوجین بیش از حد به فرزند خود رسیدگی کند ، به دلیل اینکه وقت کمتری برای همسر خود قائل است باعث ایجاد نوعی فاصله در میان آنها می شود.

مقدار سطح معنی داری طبق قانون $P > .05$ / دال بر رد فرضیه است. مقدار همبستگی محاسبه شده میان میزان ساعات کاری و طلاق عاطفی (-124) می باشد که این مقدار از نظر آماری دال بر همبستگی معکوس (منفی) میان متغیرهاست. یافته ها نشان داده اند که افزایش ساعات کاری تاثیری رابطه زوجها ندارد و بر اساس نظر پاسخگویان زمینه سازی برای طلاق انجام نمی شود.

مقدار همبستگی محاسبه شده بین عدم پایبندی به ارزش های دینی و طلاق عاطفی (-0/73) می باشد که این مقدار از نظر آماری معکوس و عدم معناداری را نشان می دهد. یعنی هر میزان پایبندی به ارزش های دینی بیشتر باشد، احتمال انحرافات اخلاقی زوجین کمتر می شود.

مقدار همبستگی محاسبه شده میان عدم رضایت جنسی و طلاق عاطفی (511) می باشد که این مقدار از نظر آماری همبستگی قوی میان متغیرها را نشان می دهد. به این معنی که هر چه مسائل و مشکلات جنسی بیشتر باشد، باعث دوری بیشتر زوجین هم به صورت جسمی و روانی از همدیگر می شود و زمینه طلاق را بیشتر فراهم می کند.

مقدار همبستگی محاسبه شده پوشش و ظاهر همسر نا آراسته با طلاق عاطفی (832) است که این مقدار از نظر آماری در سطح همبستگی بالایی قرار دارد و نشان می دهد که بین دو متغیر پوشش و ظاهر نا آراسته همسر و عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی همبستگی بسیار قوی وجود دارد. یعنی هر چه میزان اختلاف همسران راجع به پوشش و ظاهر کمتر باشد، روابط آن ها بهتر است.

مقدار همبستگی محاسبه شده میان عدم بهداشت فردی همسران با طلاق عاطفی (-107) است که این مقدار از نظر آماری در سطح منفی (معکوس) است. یعنی هر چه همسران بهداشت فردی را بیشتر رعایت نمایند، عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی کمتر می شود.

نتیجه گیری

طلاق یکی از پدیده های اجتماعی است که بر روی سایر پدیده ها و عوامل جامعه تاثیر مخرب و غیر قابل جبران بر جای می گذارد . بطوری که به جرات می توان گفت در بروز آسیب های اجتماعی موثرترین علت طلاق است.

طلاق عاطفی مهمترین عامل از هم گیسختگی ساختار بنیادی ترین بخش جامعه، یعنی خانواده است. نظر به حساسیت و جایگاه خانواده و کارکردهای آن مشخصاً بررسی عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

هدف این پژوهش بررسی عوامل زمینه ساز طلاق عاطفی در میان کارکنان زن شرکت بهره برداری نفت گچساران می باشد . چنانچه از یافته های تحقیق بر می آید فرضیه^۱ رسیدگی بیش از حد همسر به فرزند و ظاهر همسر با یافته های تحقیق زهرا قهرمانی در طلاق سرد در میان پزشکان و پرستاران منطبق است . محبت بیش از اندازه یکی از زوجین به فرزندان باعث ایجاد سردی در روابط می شود، برای اینکه زن و شوهر بیشتر توجه عاطفی خود را معطوف فرزندان می کنند و کمتر به نیازهای عاطفی و معنوی خود بها می دهند، با توجه به اینکه انسان موجودی است زیبا پسند و دوست دارد از هر چیزی زیبا ترین را داشته باشد تحمل همسری با ظاهری غیر زیبا چه از نظر سیمای ظاهری و چه طرز لباس پوشیدن برای او مشکل است و سبب بروز نوعی سردی در روابط زندگی زناشویی می شود.

فرضیه عدم رضایت جنسی زوجین با یافته های خسرو شاهی و همکاران (17) که بیان می کنند در مطالعاتی که در ایران انجام شده شیوع اختلالات جنسی قابل توجه بوده است که بیشتر اختلالات در مردان مربوط به انزال زودرس، اختلالات نعوظی و در زنان اختلال در تحریک پذیری بوده است و مارگلس (18) که بر اساس مطالعات انجام شده 40 درصد زنان اختلالات جنسی را در دوران زندگی زناشویی خود تجربه می کنند منطبق است و از آنجا که مطرح کردن مشکل جنسی در جامعه ما مانند یک تابو است بنابراین باید برنامه های

ریزهای دقیقی شود که جوانان قبل از ازدواج خود از طریق مشاوره ها و رسانه ها و کتابهای مختلف با آموزش صحیح مسائل جنسی آشنا شوند که در زندگی های بعد از ازدواج ما آنقدر مشکلات مربوط به عدم رضایت جنسی را مشاهده نکنیم و زوجین بتوانند به راحتی با همدیگر در این رابطه صحبت کنند و مشکلات روابط زناشویی خود را به حداقل برسانند. رد فرضیه عدم پایبندی به ارزش های دینی نشان می دهد که اعتقاد داشتن به ارزش های دینی مانند عامل بازدارنده از انحرافات اخلاقی زوجین عمل می کند و باعث می شود که آنها کمتر به سمت طلاق عاطفی کشیده شوند. و تأیید نشدن فرضیه عدم بهداشت فردی زوجین نشان می دهد که هر قدر زن و شوهر به تمیزی و نظافت فردی بیشتر اهمیت بدهند روابط زناشویی بهتری خواهند داشت. و میزان ساعات کاری نشان داد که افزایش آن نمی تواند باعث سردی زوجین از یکدیگر شوند زیرا روابط زناشویی موفق، به کمیت ساعتی که زوجین در کنار هم هستند مرتبط نیست بلکه به کیفیت ساعات رابطه های که زن و شوهر در کنار یکدیگر قرار دارند بستگی دارد.

پیشنهادات

رسیدگی به مشکلاتی که موجب عدم امکان سازش بین زن و شوهر می شود، امر ساده ای نیست و نیاز به همکاری گروهی از متخصصان روان شناسان، روانپزشکان، جامعه شناسان، و ریش سفیدان خانواده دارد. برای تضمین بقای خانواده ها از این رو که از مقدس ترین ارکان جامعه هستند و از هم پاشیدگی آنها فاجعه عظیمی می باشد، باید به تدوین همه جانبه همت گماشت:

- مدارس ما باید برای تربیت اجتماعی بکوشند و مفهوم زناشویی و هدف عالی این پیمان مقدس به پسران و دختران تفهیم شود.
- ترویج مراکز مشاوره و راهنمای برای ارشاد خانواده ها.
- آموزش جوانان برای پرهیز از انتخاب های غلط که نتیجه داشتن معیارهای غیر واقعی است.
- تربیت اجتماعی و اخلاقی در جهت رشد معنوی.
- ازدواج در 25 سال بالاتر برای مردان و 20 سال بالاتر برای دختران.

- دارا بودن مذهب و سلايق مذهبي يكسان.
- شبیه بودن سوابق زندگي زوج ها.
- توافق زن و شوهر نسبت به تعهدات و نقش های خود.
- عشق و علاقه ورزیدن زوجین به یكدیگر.
- اختصاص دادن زمانی برای گفت و گو و ابراز محبت و تبادل نظر به یكدیگر.

محدودیتها

- 1- از آنجائیکه هر کار پژوهشی همراه با مشکلات می باشد لذا این تحقیق نیز از این امر مستثنی نبوده و محدودیت هایی را به طور مستقیم و غیر مستقیم در روند تحقیق وجود داشته است که به اهم آنها اشاره می شود:
- 2- عدم دسترسی به منابع علمی مورد نیاز پژوهشگر که جهت رفع این محدودیت با مراجعه به کتابخانه های موجود در شهرهای گچساران ، نورآباد، و شیراز منابع علمی که پژوهشگر از طریق کتابفروشی های معتبر مورد نیاز تهیه گردید .
- 3- محدودیت زمانی با توجه به تقویم درسی دانشگاه که با تلاش مستمر و یگیری های موثر پژوهشگر در زمان مقتضی و براساس برنامه زمان بندی شده از طرح موضوع تا اتمام این پروژه رفع محدودیت گردید

منابع

- 1 - فردوسی پور، سیما. آسیب شناسی خانواده، دوره علمی - کاربردی پودمانی (مدیریت خانواده) 1384.
- 2 - ستوده، هدایت الله. آسیب شناسی اجتماعی: جامعه شناسی انحرافات، چاپ اول: تهران: انتشارات آوای نور، 1381.
- 3 - حقانی زنجانی، حسین. طلاق یا فاجعه انحلال خانواده، چاپ اول، قم، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، 1365.
- 4 - بنی جمالی، شکوه السادت - نفیسی، غلامرضا. یزدی، سیده منور. ریشه یابی علل از هم پاشیدگی خانواده ها در رابطه با ویژگیهای روانی - اجتماعی دختران و پسران قبل از ازدواج 1382. مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، بهار و تابستان 1383؛ 11(1-2):143-170.
- 5 - بهاری، فرشاد - صابری، سید مهدی. مقایسه عملکرد خانوادگی زوجهای در حال طلاق ارجاعی به سازمان پزشکی قانونی و زوجهای غیر مطلقه. مجله علمی پزشکی قانونی، تابستان 1383 شماره سی و چهار: ص 75-79.
- 6 - قهرمانی، زهرا. بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر طلاق سرد میان پزشکان و پرستاران شهر گچساران. پایان نامه کارشناسی دانشگاه پیام نور گچساران، 1385.
- 7 - پور افکاری، نصرالله. سرای گرد افشاری، بهاره. بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر وقوع طلاق در شهرستان بندر عباس. فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر سال سوم، شماره پنجم، تابستان 1388.
- 8 - فروتن، کاظم. جدیدمیلانی، مریم: بررسی شیوع اختلالات جنسی در متقاضیان طلاق مراجعه کننده به مجتمع قضایی خانواده، دو ماهنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد دی، 1387 سال شانزدهم شماره 78: ص 39-44.

- 9- نریمان وند، زهرا السادات. در مقاله بررسی شیوع طلاق عاطفی بین همسران افراد معتاد و ارائه راهکارهای درمانی 1384 ارائه شده در همایش طلاق و راهکارهای کرج 1384.
- 10- نادری، عزت اله و دیگری، روش های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم تربیتی. تهران: انتشارات کوکب 1374.
- 11- پاول، رونالد . ار. کتاب روش های اساسی پژوهشی برای کتابداران، مترجم: حریری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز انتشارات علمی، 1379.
- 12- گیدنز، آنتونی. جامعه شناسی. ترجمه: منوچهر صبوری: تهران: نشر نی. چاپ هشتم 1381.
- 13- دی آنجلیس، باربارا- آیا تو آن گمشده ام هستی، مترجم، هادی ابراهیمی، چاپ اول، انتشارات فراروان، 1379.
- 14- حاتمی، حسین و همکاران کتاب بهداشت جامع بهداشت عمومی جلد سوم: تهران: انتشارات ارجمند 1385.
- 15- جهانفر، شایسته و مولایی نژاد، میترا: درسنامه اختلالات جنسی تهران، انتشارات بیزه 1380.
- 16- حلم سرشت، پیروش، دل پیشه، اسماعیل: اصول بهداشت فردی انتشاران چهار 1381.
- 17- خسرو شاهی، عجمی و جوانمرد. بررسی رفتار و عملکرد جنسی هر دو ارتباط آن با رضایت جنسی زن و رابط بین فردی زوجین در خانم های متاهل دارای تحصیلات علوم پزشکی اولین همایش خانواده و مشکلات جنسی تهران 1382.
- 18- Margoliis S. sexual Dysfunction. 2003(on line) [http:// www. Healthatoz. Com/ healthatoz/Atoz/ DC/ caz/ repr/ sexi/spandex.html](http://www.Healthatoz.Com/healthatoz/Atoz/DC/caz/repr/sexi/spandex.html).